

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi polji, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za polleta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXII.

V Ljubljani 10. grudna 1869.

List 50.

Mariji neomadežni Devici.

(Z ozirom na sedanji čas.)

Mati čista in Devica
Sveta in brezmadežna!
Večna naj doní slavica
V hvalo Tvoj'ga spóčetja;
Večno naj Te preslavljuje,
Kar kristjan se imenuje,
Ker po Tebi grešni svet,
O Devica! je otet.

Res, po Tebi, o Marija!
Rešen je človeški rod,
Zmagana peklenska zmija
In pregrehe perve plod; —
Ker Devica Ti premila
Rešenika si rodila,
Ki je dolg naš na-se vzel
In prekletstva nas otel.

Kak je lepo moglo biti
Tvoja duša in telo,
Blagovolil da zvoliti
Bog Te v Mater je svojo,
Da! — v ljubezni Serafine
In v lepoti Kerubine —
Vse duhove, vse stvari
Zmagaš, o Devica Ti!

Ti kot limbar svitlo - beli
Vsako zveseliš okó,

*) Laži-liberalce, mavtarje.

Ime Tvoje glas veseli
Za keršansko je uho.
Toraj k Tebi vse priteka,
Tolažila, svéta, léka
Žalostno dobí serce,
Tvoje kliče ko Imé.

Bila vedno Pomočnica
Si Adamovih sinov,
Še posebna tolažnica
Pa vsih revnih grešnikov.
O Devica čista, blaga!
Naj nam tudi zdaj pomaga
Prošnja Tvoja, reši zmot,
Nas na pravo vódi pot.

Glej, sovražnik med pšenico
Mnogo luljke je zas'jal,
Rad z neverstvom in krivico
Sveto cerkev bi razdjál.
Zbira tolovaje*) zveste,
Da lepoto bi neveste
Kristusove otmnil,
Žolč zavida nad-njo 'zlil.

Ti pa ne boš pripustila,
O Kraljica vsih nebes!
Boš potuhi moč spodbila,
In postav'la zmotam jéz.

Zmaju spet poterla glavo,
Sveti cerkvi zmago, slavo
Novo dala tisti dan, —
Upa verni vsak kristjan.

Sliši, sliši, o Prečista!
Pridi pomočnica skor,
Predobrotna Mati Krista!
Prosi za cerkveni zbor.
Naj ga sveti Duh navdihne,
Da sovražni roj potihne,
Svet resnico da spozná,
Ki le v Rimu je doma! —

Prosi, prosi o Marija!
Za Očeta svetega;
Skušanege starč'ka Pija, —
Reši stisk, britkosti ga.
Ker je Tvojo čast razširil,
Naj po prošnji Tvoji vmiril,
O Devica! ljudstva bi,
Prej ko v Bogu on zaspi.

To Devica nam dodeli,
Ki pri Sinu zmores' vse,
Da Ti bomo preveseli
Peli in slavili Te.
Tukaj v zemeljski nižavi
Enkrat pa v neba višavi:
Slava, D'vica čista! naj,
Ti doní na vekomaj!

Radoslav.

Sv. Frančišk Ksaveri

v nočnih urah pred Najsvetejšim.

Mož, ogerljen je s talarjem,
S križem v roki — pred altarjem,
V temni noči moli sam,
Vtrujen, — al za sladko spanje
Se ne zmen' — za počivanje
Čuje on pred Jezusam.

Luna sije, — vse počiva
In krepilno spanje vživa;
Apostolski mož le ne.
Zdiha tam v ljubezni sili:
Jezus, Izveličar mili,
Le s teboj mi dobro je!

Duša moja naj tu peva
In v ljubezni se ogreva,
Ki si tukaj pričujoč!
Kak vesela je, kak srečna!
Ker pri Tebi, Milost večna!
Je tolažba, je pomoč.

Kaj telo me nadleguješ! —
Al Zveličarja ne čuješ,
Al ne vidiš Ljubega?
Glej Ga! — zdajci se ti bliža,
Kralj nebeški se poniža,
Da objameš serčno Ga.

Pridi, o Zveličar! k meni,
Se za večno z mano skleni,
Daj ljubezen svojo mi.
Stori serce Ti prijetno
In izženi vse posvetno
'z njega, za-te da gori.

Res, o Jezus! samo za-Te,
Za v neverstvu moje brate,
Ki si za nje kri prelil.
Tvoja volja, ak, Gospod! je,
Naj jaz Tvoje bil orodje, —
Pot v življenje jim odkril.

Vsi da Tebe bi spoznali,
Vsi v ljubezni Te iskali
In Te našli skor, Gospod!
Naj jih k Tebi spreobernem,
Vse na pravo pot zavernem,
Preden kličeš me od tod.

Kako sladko bi čutilo
Moje serce napolnilo
Enkrat na poslednji dan!
Kdo veselje moje ume,
Vidši prerrojene trume
Djane vse na desno stran?

Ti, Gospod! me blagoslovi,
Me poterdi, dan da novi
Ko zazná se, k delu grem,
Da Te, Jezus, oznanujem,
Tvojo slavo razširujem,
Daj da mnogo jih otmem.

Oh dodeli jim spoznanje,
Ker si smert preterpel za-nje,
Sej ovčice Tvoje so;
Sej si tudi nje ustvaril,
Upam, milost boš podaril
Mi, da peljem jih v nebó!“

Že zasije lepa zar'ja,
Ko apostelj spred altarja
Gre vesel in pokrepčan;
Z močjo novo oznanuje
Križanega in keršuje
Indijane dan na dan.

Radoslav.

Brezmadežna — moje tolažilo.

Tolažilo si, Kraljica,
Vsak terpin to dobro vé;
Vselej tvoje, Tolažnica!
Mi odperto je sercé.

Plakajoč strahú umiram,
Kadar greha zmaj proti,
Zdajci misel na-te vpiram,
In serce ne medlí.

V hudi stiski na-te vpira
Solzno moje se okó.
Vém, pomoč po Tebi izvira,
Da le išem je zvestó.

Bodi vselej mi vodnica,
Da priromam v sveti raj,
O brezmadežna Devica,
Hvalil bom Te vekomaj!
Fr. Stojec, učitelj.

Čertice iz življenja sv. Očeta Pija IX.

(Spisuje A. Zakotkarjev.)

VII. Pij IX, sijajni zgled pravega vladarja.

(Dalje.)

Pa tudi ostri znajo biti Pij, kadar vidijo, da ne gre vse gladko pot, kakor bi bilo treba. To so bili pokazali nekemu francoskemu poslancu, ki ni bil odkritoserčen in je rimski vladi mnogo neljubega storil. Ko pride enkrat s svojo ženo v Vatikan Piju se poklonit in jim srečo vošit, mu odgovorijo: „Iz serca zahvalo dajem Božji previdnosti, da je za namestnika francoske dežele, ktero ljubim, tacega moža dala, kakor ste vi.“ Globok priklon in obilna zahvala za tako čestitanje od moža in žene je bil odgovor na to; pa komaj nehata, kar pristavijo: „Zakaj nikoli mi še ni noben namestnik ktereга koli naroda toliko priložnosti dal, da se vadim v čednosti poterpeljivosti, kakor vi gospod poslanec.“ Je li tudi zdaj gospod toliko poklon napravil, ni nikjer zapisano. —

Nekomu drugemu, ki je bil očitno izdajavec in se je pri odhodu iz Rima še prederznil z družimi francoskimi častniki vred zahtevati od Pija spominek, zapišejo na ponujeni listič te-le znane besede božjega Učenika: „Amice, ad quid venisti?“ („Priatelj, čemu si prišel?“)

Neki dan jih obišče več onih pobožnih angleških protestantov, ki se trudijo na podlagi cerkvenih očetov katoliški cerkvi se približati in so res s tim že na tisuče v naročje sv. katoliške cerkve nazaj pripeljali, sami pa še zmiraj pri starem ostajajo. Zato jih spominjajo Pij: „Nikar ne bodite več taki, kakor zvonovi, ki ljudi v cerkev kličejo, sami pa zunaj ostanejo.“ —

Kako neprevidoma si znajo večkrat iz zadrege pomagati, dovelj kaže ono glasovanje, če se ima občno pomilostenje razklicati, ali ne. Ko se je reč obravnavala, so bili vsi bolj ali manj še na Pijeji strani, da se ima razklicati; ko je pa prišlo do glasovanja, so bile vse krogle v volilni posodi černe. Kaj pravite, kaj si izmislijo sv. Oče? — Berž vzamejo z glave svojo belo kapico pa pokrijejo ž njo černe kroglice in smeje se reko: „Zdaj pa so samo bele.“

Skoraj pa bi rekel, da še bolj, kakor s svojo bistroumnostjo se prikupijo s svojo dobrotelnostjo in darežljivostjo. Kar ne morejo si kaj, da ne bi dali, če vidijo potrebo. Zato vse razdajo, kar imajo. Če vidijo kakega ubogega škofa, ga nikakor ne pustijo od sebe, da bi mu kaj ne dali, bodi si kak kelih, ali kaj drugega za njegovo revno cerkev. Msgr. Mermillod, takrat še fajmošter v Genfu, kjer je zdaj za škofa, je prosil sv. Očeta pri slovesu za sv. blagoslov za mesto Genf. — Pij IX dajo ta blagoslov, potem pa se več časa po sobi ozirajo, z očmi iskaje, kje bi bilo kaj primerneга, kar zavpijejo: „A, glej tu kip Matere Božje, pred katerim

že več lét vsak večer molim. To nesite za moje otroke v Genf seboj.“ — Nekemu škofu, kateremu so tudi dali obilno denarno pomoč, so pripovedovali: „Jaz imam beraško mavho sv. Franciška, ktera se mi vsak dan sprazni, pa mi jo vsak dan spet napolni milost Božja in milošnja vernikov.“ — Še drugemu višemu duhovniku, ki se je branil, njihove preobilne dobrote, so rekli: „Le vzemite, kar vzemite. Jutri, ali znabiti še danes, mi bo Bog spet povernil.“

Še ni tega prav dve leti (1867), ko jih je nekdo obiskal in jim prinesel denarja. Pij ga prijazno nagovorijo, rekoč: „Prav imate moj sin, da mi te denarje prinesete; sej nimam nič več.“ Ker je bil obiskovavec pobožen in zvest prijatelj, mu res pokažejo tisto znamenito blagajnico: prazna je bila, da se je suho dno vidilo. Norčevaje se nadaljujejo sv. Oče: „Kot revni sin sv. Franciška (Pij IX so namreč ud tretjega reda sv. Franciška), ima Pij IX večkrat — nič. Pa še vselej sem vidil, da ga Božja previdnost ni nikdar zapustila, ker za svoja dela potrebuje denarjev. Kedar je blagajnica prazna, navadno ne preide noben dan, da bi kaj ne dobil, če tudi samo en š kud. Glejte, zdaj že nisem nič več imel, kar mi vi prinesete dar, gotovo več, kakor en š kud.“ —

Že skoraj pregovor je, da kar Pij IX dobijo v eno roko, precej spet izdajo. Ko bi hotel kdo vse dobrote in darove popisati, napisal bi marsikako debelo knjigo; tukaj naj navedemo le kake dve ali tri dogodke, ki po obsegu bolj semkaj spadajo.

Pred nekoliko leti se zmuza v papeževo dvorano ubog deček, čedno oblečen in jasnega obraza. Pa zadnja straža ga ustavi, rekoč: „Kaj iščeš tukaj, le proč, ti nisi za tu.“ Deček pa nikakor ne odjenja: „Jaz hočem do papeža.“ — „So te li papež poklicali?“ „Ne.“ — „Imaš znabiti v deržavnih zadevah pri njih opravke?“ — „Jaz imam pri njih opravke, ki so zame dovolj važni,“ se odreže. Ta precej glasni pogovor zapazi služabnik papežev in mu hoče tudi dopovedati, da pred če se spravi, boljše bode; pa deček se tudi tega ne vstraši, temuč nadležno prosi, naj ga vsaj za trenutek k papežu pustijo. Ko strežaj to bolj v šali nego za resnico Piju pové, ga ukažejo precej pred se poklicati. „Kaj bi rado tukaj, dete moje?“ ga z očetovsko prijaznostjo vprašajo. — Brez vse zadrege jame odkritoserčni otrok kar v eni sapi pripovedovati: „Jaz bi rad v šolo hodil, pa moji starši so revni in mi ne morejo bukev kupiti, in kadar jih prosim zanje, mi vselej pravijo: „Papež ti jih bodo napravili,“ in to že toliko časa terpi, jaz pa le še nimam nobenih bukev: zato tel sem enkrat priti pogledat, kje da je prav zaprav zaderžek.“ — Koliko denarja pa potrebuješ?“ — „Kakih 50 paolov“ (do 12 gl.) odgovori deček. — Papež se nasmehljajo in reko mu dati dva škuda (20 paolov). Deček vzame, toda ves pobit zdaj pogleduje škuda, zdaj Pija IX. Poslednjič se vendar préderzne reči: „Ne zamerite, sv. Oče! za le to si nisem v stanu bukev kupiti.“ Nato mu dajo sami dva zlata po pet škudov. Zdaj veselja ne vé, kaj bi počel, ker je skoraj še enkrat toliko dobil, kakor je prosil. Ko se Pij prepričajo, da je res denar za knjige dal, in kar mu je ostalo, materi prinesel, so tudi zanaprej zanj skerbeli.

Še l. 1846 v začetku zime se je mali deček enako vsiloval, da bi papežu svojo prošnjo oddal, pa mu je tudi tako tesno šlo pri straži. Ko Pij zapazijo pričkanje, sprejmó dečkovo prošnjo, ki se je tako-le glasila: „Sv. Oče! Moja mati so stari in bolehní. Jaz sem še premlad, da bi oba preredit. Najni gospodar, hud mož, naju hoče jutri iz hiše odpraviti, če mu ne plačava dolžnih štirih škudov. Blagovolite, jih nama posoditi. Ko bom večí, bom denar povernil.“ — „Ime mi je Pavel in star sem deset let.“ — „Kaj pa delajo tvoj oče?“ — „Že deset

let vas čakajo v nebesih,“ odgovori otrok s trepečim glasom. — „In tvoja mati?“ vprašajo papež dalje. „Vežejo in molijo od zgodnjega jutra do pozne noči.“ Pij mu rekó drugo jutro priti in med tem se prepričajo, da je otrok resnico govoril, zato mu dajo deset škudov. „Sej nisem za deset prosil,“ pravi deček in verže jih šest spet na mizo. — „Le obderži jih, ljubček moj,“ odgovorijo Pij, „in povej svoji materi, da v prihodnjic bom jaz zanjo skerbel.“ —

Reven rimski kmet je bil zgubil svojega starega konja, kateri mu je bil s slabim vozičkom vred edino premoženje in edini zaslužek. Dolgo premišluje, kako bi se spravil iz zadrege, kar mu šine v glavo misel, da imajo papež nekaj tacih konj v hlevu, kateri jim niso več za rabo, kaj ko bi enega na posodo prosil. Berž se napoti v Kvirinal in k sreči dobi na stopnicah papeževga tajnika, kateremu na dolgo in široko svojo revščino in nujno prošnjo razodene. Ta jo naznani Piju, in sv. Očetu se ta misel tako izverstna zdi, da velijo revežu poverh konja še dva zlata kakor za nameček podariti. Ko bi bili vi vidili, kako je bil vesel! Moško jahaje novega konja in visoko kazaje zlat denar, je do doma v eno mer vpil: „Viva Pio Nono! Viva Pio Nono!“

Tako tedaj sprejmejo Pij IX vsacega, kdor se zapupno k njim zateče, in vsi, ki so imeli srečo jih obiskati, enoglasno terdijo, da si znajo precej pridobiti serca prijateljev in sovražnikov. Dokončavši zaslišanje tujcev se Pij IX odtegnejo za pol ure v svojo kapelico, da si zopet z molitvijo pokrepčajo duha. Okoli dveh gredó kosit. Kosilo, ki ne terpi nad dvajset minut, je zelo uborno, kajti glavno pravilo jim je: „Trebaja varčevati, zakaj število ubožcev se dan na dan množi in pripomočki se manjšajo.“ Ko so enkrat v poletni vročini zahtevali lemonade, da bi si žejo utešili, so jim berž nanesli strežaji raznovrstnih hladilnih in krepčalnih reči, rekši, da je bila pred taka navada. Piju pa se to zdi potrata, zato si rekó prinesiti samo nožek in eno pomerančo, iz ktere si sami sok v kupico ožmejo in si tako žejo ohladijo. In ta zapoved je veljala za vsako poznejšo žejo. Primerljeje z angleško zapravljivo vlado v tem obziru je dovelj znan. — Kadar so doma, kosijo sami, le hišnik in skrivni tajnik jim delata tovaršijo pomenkovaje se ž njimi o zasebnih zadevah. Če je velika sila, tudi med jedjo obravnavajo javne reči. Drugač je, kadar gredó iz doma, na deželo ali drugam, tedaj povabijo tudi druge in se vsedejo na nekoliko vzvišeni sedež k viši mizi.

Po kosilu molijo sv. Oče, vselej klečé, konec duhovskih molitev (vespere in komplet) in potem počivajo kake pol ure, kakor je na Laškem in v gorkejših krajih sploh navada. Ob treh se gredó navadno sprehajati na vatikanski vert z dvema gospodoma. Tu se prebirajo raznovrstni časniki. V torek in v četrtek pa imajo papež navado pred „Porta Angelica“ ali „Porta Pia“ na prosto se peljati, kjer navadno iz voza stopijo, da vživajo čisti zrak in se nekoliko sprehodijo; večkrat gredo v kako cerkev ali kapelo, kjer je ravno kaka slovesnost, ali pa tudi v bolnišnico ali ječo. Če je vreme gerdo, gredo nekolikrat po knjigarni ali po vežah papežev palače sem ter tje. O teh sprehodih se pripoveduje silno veliko mikavnega, zakaj v prosti naravi se človek tudi prostega čuti, tu se za nekoliko časa otrese družbinskih vezil in strogih pravil in pokaže se prav tacega, kakoršen je v resnici. Zato so v imenitnih vladarjih naj mikavniše reči in pripovedi tiste, ki so se godile na sprehodih in vedrilih. Pa tako ginljive, kakor o Piju IX, se ne slišijo z lepo. Vse, staro in mlado, bogato in revno, nekreten voznik, kakor lahkotni jezdec, popadajo na kolena, kamor se prikažejo papež, ne gledé, je li priročen kraj ali ne, kamor je treba po-

klekniti. Posebno so reveži v tem poslu goreči in urni ker za te imajo Pij zmiraj spremljevalca seboj, da jim milošnjo deli, spominjaje se Gospodove besede: „Reveže boste imeli zmiraj med seboj.“ Reveži, otroci in dijaki, so že od nekda Piju naj ljubši prijatelji. (Dalje nasl.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. (Letni shod kat. družbe.) (Konec.)

Pervosednik g. grof Wurmbbrand poročuje za odsek za napravo bandera. Omeni med drugim, da bandero, katero bomo omislili, bo imelo podobo vojaškega bandera, ter našteva nevarnosti, ktere preté ne katoliški cerkvi, ampak katoličanom. Cerkev in njeni nauki se javno zasmehujejo, cerkvene naprave grajajo in vsak umazan pisun si polni žepe s tim, da pisari zoper katoliško cerkev, samostane. Ker se pa napadi na katoliško cerkev na vse strani množé, bi bilo tudi smešno tajiti, da ni nevarnosti za nas katoličane, tedaj se moramo tudi braniti, v boj se podati, in v znamenje, da smo ravno tako za boj kakor za molitev pripravljeni, naj nam bo zastava s cerkvenimi znamenji.

Prigoditi se pa tudi more, da se javno pokažemo, kakor n. pr. pri prihodu njih apostolskega veličanstva, takrat je pa tudi „banderium“ bolj primeren kakor bandero, kakoršno je navadno pri obhodih.

Katoličanstvo in papeštvo se ne dá ločiti. To vedó cerkveni nasprotniki bolje, kakor nekteri katoličanje. Kar je katoličanov, morajo z Rimom deržati, zato se pa tudi ne smemo sramovati imeti na svojem banderu papežev barve; naše bandero bo na eni strani iz rume-nega, na drugi strani iz belega damasta.

Na sv. Očeta kaže na eni strani podoba Zveličarja, ki Petru ključé izročuje, na boj in zmago pa kaže podoba Marije Device, ki kači glavo tare. Kača, to je resnična podoba današnjega cerkvi nasprotnega rogoviljenja.

Poslednjič omeni g. govornik, da so iztisi poziva na mizi in naj si jih vsak vzame, da jih razširja v svojem krogu. Potem so se volili častni udje, kakor veli §. 5 družbinskih pravil. (Glej poprej. „Danico.“)

Za pregledovalce družbinskih poštevov so bili voljeni gg.: profesor Marn, fajmošter Karun in g. Stegnar.

K sklepu govori še gosp. pervosednik blizo tako-le: Prišli smo v zborovanje, preden se pa ločimo, pogledjmo še v prihodnjost, kaj nas čaka. Življenje brez delavnosti je le životarjenje; ako bomo samo životarili, kako moramo spolnovati besede: „Dajte Bogu kar je Božjega in cesarju kar je cesarjevega;“ in: „ljubi Boga čez vse, bližnjega pa kakor sam sebe?“ — Misliti bo treba na to, kako bi se doseglo, da bi družniki, kateri so posebno poklicani na delo, zmirom ostali delavni, iskati bo treba pripomočka, ki bi jih zbujal za delo o pravem času.

Bukvarnice, občasni shodi in govori so dobri in primerni pomočki, pa ne zadostujejo potrebam sedanjega časa; zgoditi se to le more, ako moški družniki ostanejo zmirom v bratovski zvezi med sabo, ter se pomenkovajo o vprašanjih, ki so dan danes na dnevnem redu. To se more le zgoditi po „besednici“ (resurzi).

Da se pa „besednica“ res vkorenini, je potreba, da človek, ko opravi vsakdanji posel, v nji vse najde, kar je sicer drugod nahajal, da se je pošteno razvedril, poterdil na duhu in na telesu po dnevnem težkem trudu. Ako vse to najde v „besednici“ in se zmirom more nadjati poštene družine, bo rad in pridno hodil v „besednico.“ — Kako je to resnično, so spoznali že pred več leti na Badenskem in v poslednjem času v Pragi, v Olomucu in v Gradcu; povsod imajo velikanske kazine, tudi pri nas je potreba take, da se bo družba ohranila. — Ali pripravna hiša za to se ne dobi tako lahko, in

ako se dobi, treba jo je večidel prenarejati in to stane denara. — Ne silim pa k žertovanju, povem naj le, kako to mislim. Vem namreč, da nekteri izmed naše družbe nameravajo osnovati društvo na akcije z namenom, da bi kupili vert in hišo za potrebo pri „besednici“ in tudi za gostilnico vnanjim udom, če je moč; potem pa mislijo to hišo v najem dati katoliški družbi, „besednici“ in če se bo dalo, tudi rokodelski družbi, pod takimi pogoji, kakor sicer drugim. Ta hiša pa ne bo nikdar lastnina katoliške družbe, temuč hiša bode lastnina delnične družbe, in razmera med družbami bo enaka razmeri hišnega gospodarja, ki daje najemniku hišo v najem. — Delnice bodo po 10 gl.; vsakemu družniku, bodi si moški ali ženski, je tukaj prilika dana, da skaže vneto za družbo, drugič pa tudi naloži svoje solde, kakor da bi jih v hranilnico položil.

To je le splošen načert; vendar sem hotel že danes od tega govoriti, da se vsestransko prevdari, in se kmalo vresniči, pripravljen sem tudi vsem, ki tega žele, bolj na drobno to razložiti. S tem sklepam svoj pogled v prihodnost, — hvala Vam za Vaše poterpljenje in pozor. Z Bogom! —

Po dokončanem opravljenem delu besede je sledilo lepo vravnano petje rokodelskih družnikov in gospob mojster Bitenec je prav živo in čversto govoril pesmarijo: „Katoljčan sem!“

Knobleharjeve podobe. Kakor od škofov „Baraga in Mraka“, tako je dobiti tudi prelepih podob od ranje provikarja Knobleharja v veliki osmerki — naj lepših bakrozov. Vredno je imeti v sobi slike svojih slavnih rojakov. Vr.

Iz slovensko-bistriške okolice, 1. grudna. (Prečuden objem.) Ker so že zimske dolge noči, snega pa še ni, poprijeli so se tatje svojega tatinskega posla, da je strah. Le nekaj dalje še tako, pa bo pri nas hlev za hlevom okraden. Terši ko tako zvani liberalizem zapoveduje, rajši komunizem vboga. Pa ne samo laž, tudi tat ima kratke noge, da si tudi dolge roke in perste.

Predvčerajšno noč so ukradli v Črešnovici kmetu lepo kravo. Tat jo pelje časek po železnici, da bi je više gori po varni stezi na makolsko stran zavil. Jug je tako strašno hlidel, da ni bilo moč slišati vlaka iz Maribora derdravšega.

Hipom železnica ponočnega „špekulanta“ doide, ga terdo objame in zdrobi. Po dnevi najdejo merliča, spoznajo pa v njem nekega že od davno glasovitega tatú, sodnijam dobro znanega. Bil je neki pajdaš tistega tolovaja, kterega je bila pred dvema letoma neka vincarska deklina v Makolah vstrelila. Govedo je prišlo celo, zdravo nazaj domú. Hudo se tudi hudodelniku vošiti ne smé: kristjanje smo. Ko so pri navodu (komisijonu) ljudje vkup gledat hruli, želeli so mu sicer večni raj; — slišalo pa se je sploh tudi: „Oj, da bi se le vsakemu tatu taka zgodila!“ Bog je pravičen! „Poglejte, tatje, hudobni in gerdi dolgoparkleži, kolik nesrečen konec ima krivičnik vaše verste. Le uidite vozovlaku, uidite sodbi pravični na zemlji, žareči železnici, ki vas bo vekomaj terla, — ne bote ušli. —

Vredovanje celovškega lista „Kärntner-Blatt“ prevzame prihodnje leto profesor Andr. Einšpieler, in izhajal bode list po dvakrat na teden, vsaki pot ena pola.

V Celovcu se je osnovala družba za delavce. „Kärntner-Blatt“ ji priporoča, da naj se zvesto derži katoliške cerkve, te poterjene matere delavskega stanú; varuje pa naj se lažnjivih prijatlov in hinavskih zapeljivcev. — V tem mestu imajo tudi kmetijsko šolo, v kateri je bilo 26 mladenčev od 15. do 27. leta v starosti, učé se v nji vsaktere tvarine, samo od keršanskega nauka in verskih vaj ni sluha.

V Celovcu, kakor piše „Besednik“ se je pričelo

„katoliško-vstavno društvo.“ Hvalni namen mu je, da pospešuje medsebojno občevanje družinskih krogov, pa da brani in vzvišuje katoliške koristi v cerkvenem, državnem in družinskem obziru. Da dosežejo ta namen, bojo se zbirali družniki h kratkočasnim pogovorom in zabavam, imeli bojo podučne govore in vzajemno posvetovanje, za berilo pa jim bojo časopisi in knjige podučnega in zabavnega obsega. Zaprčelo se je društvo 23. listop. zvečer; načelnik začasnega odbora gospod korar Wallner je pozdravil zbrane z izverstnim govorom ter jim razložil, kako potrebno je, da se vstanovi katoliško društvo. Že prvi večer je bilo zbranih okoli 200 iz vsakterih stanov in od raznih strani, in izmed teh se jih je 135 že za ude vpisalo. V odbor so izvoljeni naslednji gospodje (po abecednem redu): Profesor Andr. Einšpieler, stotnik Gerlacher, Pet. Merlin, kontrol. Šneider, bukvovez Spranger, mestni kaplan Thalhammer, grof Wagensperg, krojač Waldnig in korar Wallner; namestovalci so: bukvovez Brugger, faktor Gauster, rudar L. Pretner in pek Rader. Govorilo je ta večer še več gospodov, vsi z živo pohvalo. Nazadnje je načelnik korar Wallner še enkrat poprijel besedo ter pričujočim sporočil preserčno pozdravljanje od nj. mil. kerškega kneza in škofa, kterim je žal, da se ne morejo osebno vdeležiti zбора, ker že jutri odidejo v Rim. Priporočivši društvo pričujočim v varstvo in skerb je gosp. korar končal z živiocklici na papeža in cesarja, kar je vsa množica navdušena sprejela. Doneski posameznih udov so: celovski dajejo po 10 kr., vnanji po 5 kr. na mesec. Vse drugo je prostovoljno. — Tako se je to društvo pričelo s sijajnim začetkom. Bog daj srečo!

Iz Gorice, 14. nov., 26. nedeljo po bink.*) Danes so naš prevzvišeni mil. knez nadškof blagoslovili kapelo v novem poslopju malega semenišča. Preden to slovesnost popišem, morem nekoliko povedati o vstanovljenju malega semenišča sploh.

Prevzvišeni gospod nadškof so precej po nastopu svojega nadškofijskega sedeža začeli premišljevat, kako da bi se tu malo semenišče vstanovilo. Tedaj so v pastirskem listu, ki so ga 12. jan. leta 1857 po nadškofiji razposlali, duhovščini dobroto in potrebnost malega semenišča razložili, ter njo in po nji verne sploh prosili, da bi to reč z voljnimi denarnimi doneski podpirali.

V drugem dotičnem pastirskem listu, razposlanem 18. maja 1858, so se prevzv. nadškof duhovščini že zahvalili, ker do tega dne je z drugimi dobrotniki domače škofije vred bila nanesla že 12.340 gl. 12³/₄ kr. Neki zunanji imeniten dobrotnik je dodal 10.000 gl.

Ker pa ta denarni znesek še ni zadosti k namenu, so si prevzv. nadškof še drugod pomoči poiskali.

Volil je namreč leta 1638 neki grof, Werdenberg po imenu, c. k. državni kanclar na Dunaju, ki je imel ženo grof Koronini-tovo iz Gorice, 24 mladenčem, in sicer gimnazijalcem, vsacemu letni znesek 126 gl. s to pogojo, da morajo v konviktu ali semenišču pod vodstvom kakega duhovna skupaj živeti, se pridno učiti, pobožno živeti, in ako bo le mogoče, v duhovski stan stopiti po doveršeni gimnaziji. Ta konvikt so vodili od začetka oo. jezuiti. Ko so pa oni leta 1773 Gorico morali zapustiti, so gimnazijalci od takrat naprej te zaloge na roko dobivali.

Ker je bila tedaj zadnja volja grof Werdenberga ta, da naj mladenči, ki njegovo dobrotno vstanovo vživajo, v sobivališču (konviktu) skupaj živé in da naj lepo izrejo dobivajo, so se naš prevzv. nadškof do njih veličanstva obrnili s prošnjo za privoljenje, naj bi se dobrotna Werdenberška vstanovitev prepustila gimnazijalnim učencem novega malega semenišča, opiraje svojo

*) Neprevidoma nekaj zakasnj.

prošnje na to gotovo resnico, da se bo potem takem naj bolje spolnovala zadnja volja ustanovitelja. Njih veličanstvo je v to dovolilo 25. avg. leta 1858. Tedaj je bilo mogoče postalo malo semenišče vtemeliti, in se je tudi resnično pričelo mesca novembra ravno tistega leta.

Ni pa bilo še zadosti denara skupaj, da bi bili mil. knez nadškof kupili pripravno hišo, tedaj so grajščino Grafenberg v predmestju „Piazutta“ s kapelo, vertom in dvoriščem vred v najem vzeli, previdili hišo z vsim potrebnim in vodstvo semenišča izročili v. č. g. Andreju Respetu, profesorju pastirstva.

Prezv. nadškof so zložili pravila, po katerih se bo za vselej treba ravnati v vsem, kar zadeva podelitev praznih prostorov — vodstvo itd. Te pravila so bile v tako imenovanem odmenivnem pismu (Widmungs-Urkunde) 13. sept. 1861 vladi predložene, ktera jih je za vselej poterdila 6. okt. ravno tega leta. Tedaj so jih prevzv. nadškof svoji duhovščini na znanje dali s pastirskim listom 29. tist. mesca.

Med tem je število mladenčev v malem semenišču rastlo tako, da jih je bilo vsako zadnjih lét nekaj čez štirideset v njem. Večji del so se sprejemali le naj bolji gimnazijalci, kateri so si tudi ohranili naj perve stopnje med svojimi součenci v učenosti in pridnosti. Večje število izmed njih se je vadilo tudi v petju in godbi. Tudi jistina (kapital) se je v vseh teh letih po letnih doneških duhovnov narastla do 37.344 gl.

Prezv. g. nadškofu pa to ni bilo nič prav všeč, ker je bilo vsako leto toliko najemščine plačati (zadnje čase po 1000 gl. na leto); in nevarnost je bila velika, da bi gospodar znal sčasoma ali grajščino prodati, ali pa druge najemce v hišo vzeti, kateri bi še veliko večji najemščino plačevali. Vedno so tedaj popraševali, kje bi bilo mogoče kupiti kako hišo malemu semenišču.

Ko tedaj poletni čas 1868 pozvedó, da je na prodaj velika fabrika z vertom in hišo vred, ki se dotika nadškofovega verta proti cerkvi sv. Antona, so se kmalo pogodili z doseďanjim posestnikom gosp. Slokovičem, ter fabriko s hišo in z vsem zemljiščem vred kupili za 10.300 gl. zares cenó, ker cenili so jo nekteri do 20000 gl. (Konec nasl.)

Poreški in puljski škof (Konec). Dalje omenja vikši pastir, da zadnji zbor cerkveni je bil v mestu Tridentu od leta 1545 do 1563. Vsak vé, da sedanji čas je prav težaven, žalosten in nevaren. Sv. vera in strah Božji čedalje bolj zginja pri ljudéh; častita in ljubna naša mati katoliška cerkev zdihuje in žaluje za mnogimi ranami in v velicih britkostih; v občinskem društvu so vsaktere težave, in polno zmešnjav po svetu. K komu čemo pribežati mi reveži v tolikih stiskah, če ne k Bogu nezmerno usmiljenemu in k sv. cerkvi? Sv. Oče Pij IX močno želé, da bi se vse njih višepastirski skerbi izročene ovčice dušno rešile in tudi časno osrečile, zato so s pismom od 29. rožnika 1868 poklicali vse škofe katoliške cerkve na zbor v Rim, ki se bo začel 8. grudnia. Na tem zboru se bo resno preiskovalo, pretresalo in vravnavalo vse, kar zadeva sedanji posebno hudi čas, kar tekne v Božjo čast, v ohranjenje sv. vere, spodobnost službe Božje, večno zveličanje ljudi, obnašanje duhovstva in redovništva, njih zveličavno in prav vravnano podučevanje, spolnovanje cerkvenih zapoved, poduk keršanske mladine, vesoljni mir in edinost. — Tako so sv. Oče zaznamnjali, kaj bo zbor imel opraviti.

Verni otroci Jezusove cerkve so se vselej serčno veselili vesoljnega zbora. Zakaj cerkveni zbori so naj veljavniši sredstvo in naj bolji pripomoč, da se širi in množi spoznavanje Jezusa Kristusa, spolnovanje njegovih svetih zapoved, mir in edinost med narodi. Kdor dobro pretehta in prav premisli reči, ki se imajo pretresati in obravnavati na prihodnjem zboru, in ki ima

v sercu še kolikaj žive vere in ljubezni do Jezusa Kristusa, bo lahko zapopadel in razumel veliko tehtnost in znamenitost prihodnjega zbora. Toda kakor se sovražljiva osa naj raji dobrega in slastnega sadja loti; tako togotni sovražniki Jezusa Kristusa naj raji in naj huji svojo strupno ost zasajajo v prihodnji zbor. Pa temu se ne čudi, kdor svet pozná. „Mesenež in poželjivec ne pozná in ne ume, kar je Duha Božjega...“

Nadalje list obširno popisuje dandanašnje sovražnike sv. cerkve in njih spačenost in hudobijo, poslednjič se z ovčicami serčno poslavlja, jih opominja, da naj pridno k spovedi in Božji mizi pristopajo, ponižno in zaupljivo molijo za sv. cerkev in svoje lastno življenje, pa še zlasti za svojega višega pastirja.

Skofje česke cerkvene okrajine poročajo starišem in varhom katoliške šolske mladine svoj višepastirski pozdrav v imenu Gospodovem. (Konec.)

Po novih postavah nima na ljudskih ter srednjih šolah nobena cerkev ali verska skupščina kakega vpliva več na poduk v svetnih učnih predmetih, in služba na javnih šolah je razglašena kot javen posel, ktereга vsak avstrijski državlján, brez razločka vere lahko doseže, če le postavno dokaže svojo zmožnost za tó.*)

Iz tega se dá razlagati skerb, da bi se pri novih šolskih razmérih semtertje tudi tam, kjer so vsi ali pa saj večina učencev katoliške vere, ne vmetil nekatolišk ali judovsk učenik ali pa se izročil poduk celó takim osebam, ki so določni nasprotniki vsacega verskega poduka, sosebno pa katoliške šolske odgoje. — Tudi je mogoče, da bi za podučevanje sicer pripraven, toda gledé lastnega verskega prepričanja malomaren ter neveren učenik vero svojih učencev neprevidoma, znabiti tudi prav premišljeno in previto majal, namenu duhovskega verskega poduka in domače katoliško-keršanske odreje ravno nasprotno delal ter tako polahno spodkopaval in rušil, kar bi Cerkev in zvestoverna katoliška družina z velikim trudom postavljali v časni in večni blagor mladini.

Se vé, da bi bilo zato pred vsem odgovorni tisti, katerim je v imenu šolskih občin izročeno izvrševanje postavne oddajavne pravice, ki imajo pri oddaji učiteljskih služb prvi ter naj večji vpliv, ki imajo pa tudi prvi za to skerbeti, da se za katoliške šole izvolijo le katoliški učeniki.

Vendar pa je in ostane sveta pravica in zategadel tudi dolžnost katoliških starišev, skerbno čuti ter na vso moč si prizadevati, da se pri oddaji učiteljskih služb pred vsem drugim gleda na naj imenitnišo lastnost dobrega učenika — na njegovo vero in cerkveno mišljenje.

Postava jim tu ne bode stavila zaprék, ker nikjer ne ukazuje, da bi se pri volitvi učenika in pri njegovem podučevanju prav nič ne smelo ozirati na njegovo versko spoznavanje pa na cerkveno prepričanje. Vlada jim ne more braniti in jim tudi tega branila ne bode, ker če le namen šolskega poduka prav umeje, mora biti tudi v njeni volji, da učeniki vestno pospešujejo versko-nravno nalogo v šoli. Stariši in varhi naše katoliške mladine imajo mnogo priložnosti svojo veljavo obračati v to, da se volijo zaupljivi učeniki. Mnogi izmed tistih, ki se kot zastopniki občin vdeležujejo učiteljeve volitve, so sami družinski očetje, katerim kot vernim in vdanim udom kat. Cerkve mora čez vse biti na sercu katoliška izreja njih otrok.

Drugi družinski očetje pa so s srenjskimi zastopniki večidel v takih rodovinskih ali družih medsebojnih razmérih, da so gledé dobre učiteljske volitve z lahkoto ter vspehom v stanu povdarjati svoje želje in zahteve. Poleg tega večemu delu starišev in varhov naše verne

*) Ondi §. 48. Naprej: Deržavni zakonik od 25. maj. 1868. §. 6.

mladine postava kot srenjskim udom dovoljuje vdeleževati se volitev v krajne in okrajne zastope, in ker se bodo memo tega veršile volitve v okrajni ter krajni šolski svet, bodo tudi tu imeli vgodno priliko izvolitev takim možem nakloniti, na ktere se je terdno zanesti, da bodo kot zaupljivi zastopniki srenjski na vsako stran branili in pospeševali cerkvene koristi katoliške šole, in dotične pravice in dolžnosti katoliške družine; tedaj da bodo sosebno pri oddajah učiteljskih služb opravičenim željam katoliških starišev in njih otrok vsikdar vestno vstrezali.

Pravi blagodar božji je v poklicu svojem goreč učitelj, ki vé ob enem kot zvest sin Cerkve na poti keršanskega poduka pa poštenega vedenja izročeno si mladino v cerkvenem duhu izobraževati in gojiti. Za vselej mu bogaboječi stariši ostanejo dolžniki, naj si še takó prizadevajo obilen trud mu poverniti, kolikor je v njih moči.

Imeli smo in imamo dosihdob, Bogu bodi hvala! obilno tacih učencikov, in pričakujemo od njih z višepastirsko zaupnostjo, da se bodo tudi v prihodnje kot zvesti naši sodelavci v naj blagšem oddelku vinograda Božjega skazovali vredne pomočnike ter zastopnike katoliških starišev. Spoštovati jih, braniti jim dobro ime, povračati jim, kar v potu svojega obraza storé za njih otroke, in pa jim poplačevati, kakor je po besedi Gospodovi vsak delavec vreden svojega plačila, to bo vsem dobrim ter skerbnim starišem ravno tako sveta dolžnost, kakor jim pri sedanjih razmérah priraste še druga velika dolžnost: skerbeti in Boga prositi, da blagovoli tudi zanprej vernih ter zvestih učencikov pošiljati na rodovitno šolsko polje. Ker kakor je ena sama omazna noč zmožna v nič djati mlado naj upniši setev, tako bi znal tudi le en sam neveren pa brezvesten učenik za dolgo časa spodmeliniti dušni blagor cele srenje; — sej zamore le ena sama, nepremišljena beseda nezvestega učenika napraviti neskončno zmešnjavo v sercu šolske mladine! —

3. Postava za zdaj sicer ne prepoveduje, da bi katoliški stariši ne smeli otrok pošiljati tudi v drugoverske šole ali pa poprijeti se takih stranskih (privatnih) šol in odgojišč za odrejo svojih otrok, v kterih se pri podučevanju nič ne gleda na vero gojencev. Toda Cerkev bi morala obžalovati neskerbnost ter zmoto takih starišev, kteri bi vsled tega zanemarjali postavo vesti ter brez potrebe drugoverskih šol se posluževali za svoje otroke, ne mara zato, ker so jim bolj pri roki ali pa manji stroški šolskega poduka. Ravno tako žalostna bi bila verska malomarnost tistih starišev, ki bi svoje otroke izročili posebejnim (privatnim) vstavom, namesto da bi se bili popred za gotovo prepričali, če take stranske šole niso nevarne njihovim otrokom v verskem pa cerkvenem oziru. Prósimo tedaj in opominjamo verne očete, naj pomnijo svojih dolžnosti, ki jih imajo za versko-cerkveno odrejo svojih otrok, in naj resno ter vestno prevdarijo, kako poroštvo jim daje v tem oziru tista očitna ali pa stranska šola, kteri mislijo naj draži zaklad izročiti v poduk in odgojitev. Sami bi morali odgovor dati pred sodnjim Božjim stolom, če bi jim očitala vest, da so njihovi otroci in rejenci na svoji veri škodo terpeli ter se Cerkvi polagoma izneverili, ker so jih dajali v nekatoliške šole ali v brezverske stranske (privatne) naprave, ali pa slednjič pri domačem poduku pri nezanesljivem domačem podučevalcu.

4. Žalostno bi bilo pač za vsako očetovo in materno serce, ako bi moralo opravičeno pritožbo izreči, da se v šoli ne goji, ne pospešuje, temuč le podira in spodkopuje, kar se za keršansko cerkveno odrejo otrok v družinskem krogu z velikim trudom doseže in skerbno dela. Naj bi vernim našim starišem nikdar ne bilo treba razodevati bridkih takih pritožb! (Konec nasl.)

Pelinovec.

Misli za novo leto. Kaj katoliški Slovenci tirjamo? Časniki, na ktere se naročujemo, morajo v vsih rečéh katoliško reč zastopati. — Bukvarji, kterim zaslužek dajemo, morajo katoliški reči služiti, tako tudi tiskarji, pri kterih dajemo bukve tiskati. — Družbe, k kterim pristopamo, ne smejo v nobeni okolišini katoliškemu prizadevanju nasprotne biti, temuč katoliško reč podpirati. — Poslanci, župani, srenjski odborniki sploh, ktere volimo, morajo določni in serčni katoličani biti. Mi ne privošimo svojim rojakom in bratom sreče in blagra le samo za tri ali štiri kvatre, za sedem ali deset lét, ampak za vselej, srečo in blagor tudi po sedanjem življenji — v večnosti: zato jim vošimo pravo vero, brez ktere „ni mogoče Bogu dopasti.“ Kdor vero spodkopava, on je naš naj večji sovražnik, ker on nas hoče po tem življenji pogubiti. Kdor spodkopuje vero, kdor kazi čisto življenje z nesnažnimi spisi, pesmami, on je morivec slovenskih otročičev, ubijavec slovenske mladine, on sovraži lepoto, ljubi pa gerdobijo, on je naš sovražnik. Katoliški Slovenci tirjamo tacih prijatlov, kteri ne ljubijo le samo naše kože, dokler ni nagerbančena, in našega mesa, dokler je mlado, ampak tudi našo dušo, ter skerbé za njo, da se lepša in lepa ostane.

Tesavec nove vere. Proti koncu francoske prekucije, ko so bili ljudje že vsi naveličani strašne neusmiljenosti in laži prekucuhov in „laži-liberalcev,“ se je začela razodevati želja in hrepenenje po Bogu in po veri. Lapeaur, mestnjani in ud vladnega vodstva (direktorije), je torej namerjal sam ukrojiti novo vero, ktero je imenoval „theophilanthropia,“ boga- in človekoljubje. Pri vsem pehanji pa vendar le ni šlo. Po tako slabem vspehu se pritoži nekega dne pri svojem prijatlu Talleyrandu, ta pa mu je prav gorko povedal; djal je: „Kaj pa hočete, moj ljubi, — mar novo vero osnovati? O, to ne gre kakor bi si kdo izmislil. Poskusite, umrite v petek, v nedeljo pa od mertvih vstanite, in vidili bote, da potem bo šlo.“ — Kdaj pride tisti petek, da bi kteri tistih „jest-tudi-katoličanov“ za tisto svojo novo vero umerl, ki méni z zaničevanjem Cerkve in papeža zveličanje doseči? —

Kaj je olikancem olik, pojasnuje Alban Stolz v naslednjih besedah: „Olikanci si mislijo z besedo oliko to, kar si mislijo časniki, kteri se po kerčmah*) navadno berejo; namreč, kar je mogoče naj manj verovati. Kdor malokdaj še v cerkev zahaja, ta jim je precej olikan; kdor ne veruje na Kristusa, temuč ga ima le za pametnega modrega človeka, je olikan; in kdor terdi, da je s smertjo vsega konec, je popolno olikan; in kdor pri verčku dobre pive očitno izreče, da ni ne Boga, ne hudiča, on je prav do dobrega izolikan.“ — Pozabil je še pristaviti: Komur že rogovi in parklji rastejo in z njimi vsak dan tri „ultramontance,“ poobôde in en klošter podère, on je Golijat nove ère. —

Razgled po svetu.

Zdaj bo treba drugač napreči. Drugi zistem, druge vojvode, druge ministre! To je glas tudi tako imenovanih „verfassungstreuerjev!“ O ironija s tem imenom! Dogodbe v Dalmaciji so veliko pripomogle, da je liberalnih listov še le bolj groza pred „ultramontani,“ „narodnjaki“ ter pred vsimi Avstrijani, razun nekterih Nemcev. Torej zmešnjava v tem, kaj je početi na Dalmatinskem. Eni listi svetujejo odjenjati do spomladi;

*) Na Slovenskem moramo vendar izloček delati; zakaj pri nas se po kerčmah ali navadnih gostilnicah po deželi dostikrat tudi pošteni listi berejo. Drugač je po mestih, kjer veči gostilnice skorej nikoli in nikjer nimajo katoliškega lista, ampak le take, ki so kat. veri in cerkvi nasprotni. Kaj si bodo namemuiki s tem zaslužili pred Bogom, naj sami gledajo! Vr.

drugi kričijo: berž še ta mesec po njih! (Kričati za plotom je pač lahko.) Tretji hočejo ob enem Černogorce panati. (Ravno te zadrege še Avstrii manjka!) Četerti, gotovo naj bolj pametni, svetujejo mirno spravo. Sej cesar sam je deleč na Jutrovem voljo naznanil, da naj se z uporniki, kar je moč, „prizanašljivo in človeško dela.“

Od poljskih mej se sliši, da izmed poljskih škofov jih bode samo šest pri vesoljnem zboru v Rimu: vikši škof poznanjski gr. Ledohovski, vikši škof levovski Vierzchlejski, škof v Premislu, škof tarnovški, administrator v Krakovem Galezki, in gerško zedinjeni vikši škof „in partibus“ ter koadjutor škofje premiselske prelat Sembratovič. Poljski škofje pod rusko cesarsko palico niso dosegli dopušenja iti na zbor v Rim. Škof v Helmu, še naj bolj v milosti pri ruski vladi, milgosp. Kuziemski, še ni dobil od vlade odgovora na svojo prošnjo. Na celem olikanem svetu samo Rusija zadržuje škofo od Rima.

Deržavni zbor se prične jutri. Minister Berger pa menda s svojim izstopom iz ministerstva vred hoče cesarju svetovati, da naj skliče še drugi zbor, namreč shod vodnikov vsih poglavitnih strank in raznih narodnost, da bi poiskali pomočkov in potov, po katerih bi se zedinile vse stranke. Zdravnikov tedaj bi se ne manjkalo, da bi le ne bilo prekasno zdravilo: „Sero medicina paratur, dum mala per longas invalere moras.“ Vender morebiti bi bil še čas, toda skrivni in očitni mavtarji vedó zmiraj misli obračati na hujskanje zoper kloštre, jezuite, konkordat, da bi se le na ohranjenje deržave rezno ne mislilo. Tako so madjarski bobnarji v deželnem zboru interpelacijo postavili zoper jezuite, ktere bi radi iz dežele pregnali. Ako bi namesto jezuitov skrite in očitne mavtarje in časniške draživce iz dežele pognali, potlej ni dvomiti čisto nič, da Avstrija zopet pride na terdne noge!

„Reform“ izpeljuje, da Beustovo obiskovanje v Carigradu, Kairi in Florencii je mrz napravilo med Avstrijo in Francijo; Napoleon Avstrije v svojem prestolnem nagovoru še celo omenil ni, pa da avstrijski časniki tudi to kažejo, ker Napoleonov nagovor hudo rešetajo. „Reform“ meni, da to prijateljstvo je bilo vender po vsaki ceni bolje od turškega in bolj zanesljivo od laškega.

Popotvanje Nju veličanstev. 1. t. m. je šla svitla cesarica iz Bude; skoz Ljubljano se je peljala 3. zjutraj ob 1/5; v Postojni je bilo že tako zameteno, da se ni moglo do kolodvora, vender so toliko zmogli, da je bila cesarica o poldne v šen-Petru. Naprej pa so bili toliki zametje, da je pri vsem delu in kidanji več sto ljudi cesarica zamogla dalje čez Kras še le v petek popoldne ter je dospela zvečer v Terst, kamor je bil cesar ravno tisti dan zjutraj ob 7 dospel po morji od Pirane. V petek zvečer je bil Terst močno razsvetljen; razsvetljava je odsevala tudi z ladij in parnikov.

Na Parskem so res katoličani pri volitvah zmagali, kakor je bilo pričakovati. Ministerstvo je po tem takem odstopilo, kteremu so „patrijoti“ gotovo z ajdovico pokadili. Čudna osoda! Ravno ko se veliki cerkveni zbor začanja, pade z ministerskega stola predsednik Hohenlohe, ki je vlade šuntal zoper cerkveni zbor. Na Parskem se bode zdaj zanesljivo na bolje obrnilo. (Po zadnjih naznanilih ima Hohenlohe v novem ministerstvu ostati.)

Id Krakovega naznanujejo, da je deželna sodnija odstopila od pravde zoper nuno Barbaro Ubrikovo, in deržavni pravdnik si ni nič upal z apélacijo. Ne nar manjši okolišine ni, da bi mogli pravdo zapeti zoper karmelitski klošter. Kaj bodo k temu rekli črni obrekovavci — časniki, ki so toliko centov papirja s samimi lažmi popisali in svoje brave z njimi cele mesce pasli? Kaj porekó „romanenšreibarji,“ teaterski igravci, ki so cele

trume „lučnjakov“ in „inteligencije“ za nos vodili? Kakošne konzideracije in meditacije bode zdaj delal „Tagblatt,“ ki je tako mogočno bobnal in bodo tudi celo njegovi častivci jasno vidili, kakošno blago jim je prodajal? —

„Tagblatt“ res strašno terpi, kakor se mu vidi. Ko bi se bil Grintovec in Kurešček nanj zvernil, bi on vse to ne mara ložej preterpel, kakor pa da je c. kr. sodnija v Krakovem slovesno izrekla, da karmelitarice so v dogodbi Barbare Ubrikove brez zadoženja. „Tagbl.“ s svojimi pajdaši vred je tega in druge kloštre po Avstrijskem tako pridno černil: in zdaj — vse njegovo rokodelstvo gre v nič! Pri družih so precej v začetku sodnijske preiskave razodele časnikarske laži: in zdaj se je tudi pri B. Ubrikovi skazala vsa njih laž... O tega ne, tega ne! „Tagbl.“ si vé pomagati: Derhali so vender le prav imele v tem, kar so zoper karmelitarice kričale. Kako to? Tako-le, meni „Tagbl.“: Če tudi posamezne karmelitarice niso krive, je pa vender vse samostanstvo — vse klošterstvo s svojo vpravavo „gjusoba in spaka.“ Tako si je pomagal „Tagbl.“ in s tem še geršim černenjem hoče svoje laži lepšati! — In menda, ker mu je pri samostanih tako hudo spodletelo, se je „šmucijan“ čez spovednike spravil ter bi rad tudi to božjo napravo onesažil. Z zgodovino je lahko lagati in take nesnage pobirati, kakor jih n. pr. časniki tudi dandanašnji za prihodnje svoje tovarše kujejo. Toda le bebce in „lučnjake“ zamorejo oni za nos voditi.

Budějoviški škof milgsp. Jirsik so se podali 22. u. m. proti Rimu. Po sv. maši in družih slovesnostih jih je spremljalo toliko ljudstva, da so komaj mogli naprej. „S Pánem Bohem! Zachovej vás Pán Bůh!“ (Z Bogom! Bog vas obvari!) Tako je klical višji pastir ljudstvu iz kočije. „S Pánem Bohem!“ se je razlegalo iz tisuč ust in serc.

V bogoslovskem semenišu budějoviškem je letos 109 bogoslovcev. Med njimi je 11 Nemcev, kterih naj več dobro češko govori in piše. — Po češko se razlaga pastirstvo in katehetika, po neško podlaga bogoslovstva in izreje, druge tvarine po latinsko, dovoljeno je pa vsakemu tudi v maternem jeziku odgovarjati. Želje, naj bi se nedeljski in prazniški ogovori (ekshorte) opravljali v domačem jeziku, je bila uslišana, in 9. listop. je profes. dr. Lenc pričel zadevne govore o Husu. — Ondotni bogoslovci želé, naj bi čedni časniček „Cyrill a Method“ v Olomovcu postal posrednik ali organ „vsih češko-moravskih bogoslovcev.“ Ravno to željo razodevajo tudi praški in litomériški gg. bogoslovci. (Cyr. a Met.)

Razne novice. Govori se, da bode deželski komisar namesto kacega vojaškega vodnika poslan v Dalmacijo, ki bo iskal deželo z lepo umiriti. Potreba bi pač bilo z lepo začeti; prežalostno je, kar „N. fr. Presse“ naznanuje, da je vojna o prehodu po Župi 300 hiš požgala. In koliko ubogih vojakov konec stori! — Parsko ministerstvo hoče na veslu ostati, akoravno zdaj jasno vidi, da njegove osnove in pota niso pota in osnove ljudstva. Tako malo moški so novoliberalci! — Iz Rima naznanujejo, da v god čistega spočetja ob 7 zjutraj so se očetje vesoljnega zbora imeli zbrati v lopi šenpeterske cerkve, o 1/29 so imeli sv. Oče priti in slovesni vhod v stolnico se pričeti med petjem: „Pridi sv. Duh.“ — „Liberalci na Gornje-avstrijskem in na nemškem Štajeru zimico dobivajo, ker se ljudstvo zbuja. Katoliške društva se povsod snujejo. Peščica „pseudoliberalcev“ se je pač motila, misleč, da bode narod kar spal, oni pa bodo gospodarili po svojem. — Na Parskem stoji po novih volitvah 80 poštenih katoliških „patrijotov“ zoper 64 lažnjivih „fortšrittlerjev.“ To so katoličani dosegli, akoravno se je vlada mešala med stranki, akoravno je

bilo trenje in pritiskanje na patrijotiško stran presilno. — Parsko in laško ministerstvo je naj huje počenjalo zoper vesoljni cerkveni zbor: parskemu in laškemu ministerstvu ravno klenka, ko se cerkveni zbor pričinja. — V Parizu se je 29. listopada pričel postavodajni zbor. Napoleon je v pričetnem govoru napovedal novo dobo z naprejevanjem, naštel pota, po katerih se bo decentrilizovalo, to je, da se bo središna oblast in vladanje bolj z narodom delilo. Od vesoljnega zbora Napoleon pričakuje delo modrosti in sprave. Vse vlade s turško ob enem pošiljajo brodovje na Jutrovo, ker v 10 dneh se ima razločiti, ali se bo egiptovski namestni kralj sultanu podvergel, ali pa se mu ustavil ter se vname vojska med njima. Kako je tedaj grof Beust miril v Carigradu in v Kairi, prašajo zdaj, ako je po njegovem odhodu prepir med sultanom in namestnikom hujsi mem poprej? — 30. listop. je č. o. Hilarij Šlutter, tirolski frančiškan, odrinil v misijon v Hartum. O. Fabijan Pfeifer, ki je ondi že 8 lét — in je dolgo časa sam delal, je menda na potu domú. (Tir. St.) — Vrednik časnika „N. Tir. Stimmen“ dr. Frid. Graf je zvedil iz časnikov „Bote“ in „Tagblatt“, da pride pred poroto. „Liberalni“ časniki so tedaj v „visoki gnadi“ v novi èri; še pred kakor toženci večkrat vedó pravde. — Iz Rima se sliši, da so sv. Oče povabili laškega zgodovinarja Čezara Kantú, naj bi pisal zgodovino vesoljnega zbora; zapovedali so, da naj se dopuša k sejam in naj se mu odkáže poseben prostor. — Francoska družba „Messagerie Imperial“ je bila pred kaj časom naznanila, da bode jutrovske škofe zastonj prepeljala v Evropo. Ko so bili škofje v Aleksandriji, se jim je pa reklo, da tisto naznanilo je bilo zmota. Nato pa je avstrijska Lojdova družba škofe čisto zastonj prepeljala; še živeža jim ni prištela. — V Draždanih na Saksonskem se je ustanovila družba sv. Cecilije, ki ima namen gojiti večglasno figuralno petje, gregorijanski koral in cerkvene pesmi. —

Iz Ljubljane. V god čistega spočetja so bili po ljubljanskih cerkvah bolj slovesno opravila, sv. Rešnjé Telo je stalo izpostavljeno in vélike maše so se pričenjale s poklicanjem sv. Duha. Vse cerkve so bile napolnovane z verniki. — Katoliška družba je imela dopoldanjo slovesnost v nunski cerkvi. O 1/2 10 je prečast. gosp. kanonik P. Urh v prav tehtnem govoru živo in vneto razlagal, kako prečudno — res Božje je delo, ki se je ravno tisti trenutek v Rimu pričelo, kako primeren in potreben je cerkveni zbor zoper zmešnjave in nejevero sedanjega časa, kakošnega sadú je od njega pričakovati itd. Potem so mlisp. véliki namestnik Fr. Kramar z asistencijo in med prav spodbudnim petjem gospá Uršularic imeli véliko mašo z blagoslovoma. — Cerkev je bila polna vernikov.

Zvečer ob 5 so imeli družniki shod v Reduti, pri katerem so bolj zaupno pa kaj serčno in določno pojasnovali v Rimu začeti cerkveni zbor: gosp. predsednik Wurmbbrand, veroznanski gimnaz. učitelj g. T. Zupan, dr. Kosta, dr. Vončina. Pervi je povdarjal znamenitost Rima; drugi pozdrav izrekel Rimu in zboru v imenu naše lepe dežele; tretji je kakor učenjak tudi cerkvenega prava z nepremagljivo prepričanostjo zgodovinsko razlagal, kaj je cerkveni zbor, kako se verši, kako veljavo imajo njegovi sklepi, ovračal ugovore, bistro in učeno šibal sedanjo nevero in njene pataglavce; četrerti je šalivo pa tudi rezno popisoval lažljivo liberalstvo, se čudil, zakaj da evropejski tako olikani in učeni opičarski sinovi ne grejo svojih sorodovincev — oraogutanov, šimpanzov in družih opic (afen) po afrikanskih hostah

in drevesih lovit in olikovat itd. Dvorana je bila vsa natlačena.

Veselica za dobrodelne namene. Katol. družba za Kranjsko napravi v nedeljo, 12. t. m., ob 7 zvečer v čitalnični dvorani „besedo“ s pripomočjo čitalničnih pevcev in glasbe slavnega polka grof Hujna. K sklepu bodo svetopisemske predstave v živih podobah.

Dohodki so odmenjeni v pripomoč k obleki 100 revnih šolskih otrok o božičnem času.

Vljudno se vabijo na „besedo“ vsi, ki blagovolijo podpirati ta dobrodelni namen.

Vstopnina je 50 kr.; za prihranjeni, s številko zaznamovani sedež pa 70 kr. Kdor dá več, se hvaležno sprejme.

Vstopnice se dobivajo v prodajalnici gosp. Matija Gerberja (v Zvezdi), in nedeljovečer pri kasi v Čitalnici; listi za prihranjenje sedeže pa se dobivajo samo pri g. Gerberju in le do sabote večera 11. t. m.

Preč. gosp. Fr. Hrovat, vodnik v avstrijskem gostišču v Jeruzalemu, je postal vitez Božjega groba. Jeruzalemski patrijarh je svitlemu cerarju o njegovem tivanji v Jeruzalemu dal oblast deliti te redove, in o tej priliki je naš rojak to čast dosegel. Slava!

Častiti duhovščini ljubljanske dekanije. Precej po božičnih praznikih pošljem dekanijskega pota z vpisovalno polo za Mohorjevo društvo za leto 1870. Naj častiti gospodje blagovolijo pobrati doneske starih udov in pri tej priliki vsem faranom priporočiti to blago družbo, da se oglasi mnogo tacih, katerim še ni znana.

V Ljubljani 8. decembra 1869.

Ant. Lézar,

predstojnik za Moh. družbo v ljublj. dek.

Miklavž se je tudi letos kaj dobrotnega skazal ubogim otročičem uršulinske šole. Prinesel jim je: 12 srajčic, 12 suknic, 14 parov nogovic, in 18 rut za vrat. Ubogi otročiči so bili tako veseli, kakor pastirčki pri betlehemskih jaslicah. Bog plačaj 1000krat!

Glediščno. (Poslano) Ljubljansko nemško gledišče je zopet pokazalo, kakošnega je duhá. Poslušaj katoliški Slovenec in stermeč sodi sam. Pretekli torek, 2. dec. zvečer pred visokim praznikom Marijnega čistega spočetja, so igrali opereto „Penzijonat“, ktera že sama na sebi zasmehuje otroško odgojo v nunskih samostanih. To je menda maščevanje, da jim je vlada — mislimo da prepozno — prepovedala igrati „Barbaro Ubriko.“ Toda v tej igri so še dalje segli; kajti niso le zasmehovali nun, ampak — roka se mi brani zapisati — tudi Mater Božjo! Nad hišni oltarček, pred katerim učenke v tej igri klečé hinavsko pojejo vpricho nunske prednice, — obesili so letos podobo Matere Božje čistega spočetja. Pač ne vemo, ali bi bolj milovali zaslepljenost najemnikov gledišča, ali preširnih igralcev, ali mirnih gledalcev. Nekaka tolažba nam je to, da je igra privabila le malo poslušavcev in med temi celo malo Slovencev. Žalosten posel je, s takimi igrami služiti si kruh, še žalostnejši pa je, kruh dajati njim, ki se lotijo takega posla. Nekdanje čase je cenzura takim igram branila na oder; dandanes jih kaj lahko ubranijo gledalci in to s tem, da jih ne hodijo gledat in poslušat. Če ni poslušalcev, tudi igralci kmalo utihnejo.

Kozijanske dekanije duhovstvo vse je izročilo poslancu Hermanu zaupno pismo, ki časti častenca in častitelje.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Za vesoljni cerkveni zbor: J. B. 1 gl.; P. F. 25 kr.; A. P. 1 terdnj. za 2 gl. st. den.